

Uredništvo "Glasilo Zadr. Zveze" št. 6. I. 1934

ŠTEVILKA 6

LETNIK XXXV

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. JUNIJA 1934

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 6., I. 1934.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa na glede na število navzočih članov.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cankovi, r. z. z n. z., se vrši v nedeljo dne 1. julija 1934 ob 10. uri dop. v šoli na Cankovi. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1933. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. dopolnilna volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Izredni občni zbor Gospodarske zadruga na Češnjici pri Zel. znikih, r. z. z o. z., se vrši dne 8. julija 1934 ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. čitanje revizijskega poročila. 2. volitev načelstva in nadzorstva. 3. sklepanje o event. likvidaciji. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Gor. Lendavi, r. z. z n. z., se vrši dne 24. junija 1934 ob 11. uri dopoldne v hranilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 5. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruga v Hočah, r. z. z o. z., se vrši dne 29. junija 1934 ob 8. uri v posojilnici. Dnevni red: 1. poročilo odbora. 2. volitev odbora in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1933. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Kmetijske nakupovalne in prodajne zadruga na Dolu pri Hrastniku, r. z. z o. z., se vrši dne 1. julija 1934 ob 1/2 8. zjutraj v Društvenem domu na Dolu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 4. volitve načelstva. 5. volitve nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Stavbne zadruga Delavski dom v Kranju, r. z. z o. z., se vrši v nedeljo 24. junija 1934 ob 9. uri dopoldne v pisarni Delavskega doma v Kranju. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev bilance za leto 1933. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice v Kamnici pri Mariboru, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. junija 1934 ob 8. uri v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo nadzorstva. 3. poročilo načelstva. 4. odobritev računskega zaključka za l. 1933. 5. volitev enega člana v nadzorstvo. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Lončarske produktivne zadruga v Komendi, r. z. z o. z., se vrši dne 1. julija 1934 ob 1 uri popoldne v združnem posloju. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev bilance. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

15. redni občni zbor Električne zadruga za Sp. in Zg. Šiško v Ljubijani - Sp. Šiška, r. z. z o. z., se vrši v petek, dne 29. junija 1934 ob 9. uri dopoldne v dvorani „Sokolskega doma“ v Sp. Šiški, Drenikova ulica št. 32. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev zapisnika zadnjega rednega občnega zbora. 2. poročila načelstva: a) splošno poročilo, b) komercialno poročilo, c) tehnično poročilo, d) finančno poročilo in poročilo o računskem zaključku za leto 1933. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 5. poročilo o pogajanjih z mestno občino ljubljansko glede prodaje električnega omrežja in sklepanje o zasnovani pogodbi. 6. slučajnosti. — Sklepa se samo o točkah dnevnega reda. Eventuelne predloge ali pritožbe naj se vložijo vsaj 8 dni pred občnim zborom pismeno načelstvu, da o njih razpravlja. Kot legitimacija za vstop k zborovanju velja združna knjižica in se more zborovanja udeležiti le ona oseba, ki je vpisana kot član. Računski zaključek za leto 1933 je od dneva objave tega razglaš razgrnjen v združni pisarni vsakomur na vpogled ter bo poleg tega tudi natisnjen in vsakemu združniku dostavljen.

Občni zbor Oblačilnice za Slovenijo v Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil dne 30. junija 1934 ob pol 17. uri v prostorih Gospodarske zveze v Ljubljani. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 6. nadomestna volitev načelstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Gospodarske zveze v Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil dne 30. junija 1934 ob 17. uri v prostorih zadruga. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1933. 6. nadomestna volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. dopolnilna volitev razsodišča. 9. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruga Dragonja vas - Mihovci, r. z. z o. z., se bo vršil dne 29. junija 1934 ob 15. uri pri načelniku. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Rakitni, r. z. z n. z., se bo vršil na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija 1934 ob 3. uri popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje račun. zaključka za leto 1933. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12.50 Din.
 — Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. —

Glavna skupščina Zadružne zveze.

Občni zbor Zadružne zveze v Ljubljani za l. 1933, ki se je vršil dne 4. junija 1934, je bil sklican v nenavadno težkih razmerah in tako zadušljivem ozračju kakor doslej še nikoli ne. Naše zadružništvo se ni imelo boriti še nikoli s tako velikimi zaprekami kakršne ovirajo sedaj njegovo delo in razvoj. Zato je razumljivo, da je vladalo med zadrugarji za ta občni zbor vsestransko zanimanje in da se ga je udeležilo toliko zastopnikov kakor še nobenkrat doslej.

Od 673 včlanjenih zadrug z 1967 upravičenimi glasovi je bilo na občnem zboru po delegatih zastopanih 398 zadrug z 1259 glasovi.

Ker sta bila odsotna Zvezin predsednik dr. Anton Korošec in prvi podpredsednik ravnatelj Bogumil Remec, je zborovanje otvoril in ga vodil drugi podpredsednik prof. dr. Karel Capuder, ki je pozdravil vse mnogostevilne zastopnike včlanjenih zadrug in prečital skupščini poslani pozdrav Glavne zadružne zveze.

Nato je skupščina med velikim odobranjem sklenila, da se odpošlje brzojavni pozdrav zadržanima predsedniku in podpredsedniku. Za zapisnikarja je predsednik določil Zvezinega tajnika g. Antona Kralj, za overovatelja zapisnika pa gg. Alojzija Kocmur in dr. Frana Kržan.

Nato se je začela razprava o posameznih točkah dnevnega reda.

Ko je bil odobren zapisnik zadnjega občnega zbora je podal načelstveni ravnatelj g. Fr. Gabrovšek sledeče

načelstveno poročilo:

Našteval bi preveč znane stvari, če bi v dokaz pripovedoval o revščini, ki je zavladata na kmetih, o vaseh, kjer ne premorejo za luč v zimskih večerih, o zaseljih, kjer ne spravijo skupaj za sol.

In z vsem narodom trpi naše zadružništvo. Četrtilč moramo s tega mesta govoriti o gospodarski stiski, ki nas je vse zajela in tretjič o naši posebni stiski — denarni krizi. Vsako leto je ta naš krik hujši, vsako leto se stiska stopnjuje. Zadrugarji, ki sede v načelstvih kreditnih zadrug, vedo, da je posebna bolečina našega zadružništva to, da ima zvezane roke, ko bi tolikim in tolikim revežem mogli pomagati, če bi se bilo kaj storilo za obnovitev denarnega obtoka. Zadružništvo je organizirana samopomoč, toda danes pod vplivom zunanjih sil ne more pomagati tistim, ki so vanj zaupali, siromakom, ki so zbirali težko prislužene prihranke za težke čase.

Ali je naše trpljenje doseglo vrhunec? Kdo more to vedeti! Eno pa vemo, da je treba tudi v trpljenju vzdržati, vztrajati in da ne smemo nikoli obupavati. Kot narod ne obupa, tako tudi zadrugarji ne smemo

kloniti. — Bile so v našem združništvu tudi napake: idealizmu se je pridruževal materializem, poleg vzornih delavcev smo trpeli garjave ovce, poleg navdušenja za dobro stvar je včasih hodila sebičnost, govorili smo o osnovi združništva: skrbi za druge in za skupnost, mislili pa preveč na sebe, samo na svojo zadrugo, samo na svoj kraj, na trenoten dobiček. Morda sedanja doba te napake izžiga in te madeže izčiščuje — „da se ne boš sam sebi nedolžen zdel“. Zato ne obupujemo. Bilo je vendar v delu našega združništva toliko idealizma, žrtev, samozatajevanja, nesebičnosti! Kar je dobrega, ostane, v trpljenju bo le prečiščeno in kaljeno. „Naj jenja tvoj glas od joka in tvoje oči od solz, ker tvoje delo bo poplačano, pravi Gospod“ (Jer. 31, 16).

Poreče kdo, da to ne spada v načelstveno poročilo. Želel bi se ogniti opisu trpljenja, pripovedovanju o bojih, ki še niso privedli do zmage, toda ni mogoče. Vse delo naših zadrugarjev je bilo osredotočeno preteklo leto na obrambo, vsi so se bili za obstoj tega, kar so zgradili združni delavci pred nami v 40 letih. Pa je ta pogled na težkoče najboljša prilika, da poglobimo svoje poglede v preteklost in prav namerimo korake v bodočnost. Zato tudi nočem govoriti o slabih straneh naše dobe z obupom, ampak z nado, da nas sedanje preizkušnje popeljejo v boljše čase.

* * *

Najtežji boj našega združništva je bila kot rečeno borba z denarno krizo. Živeli smo v vednem pričakovanju, da poseže kot v drugih deželah državna oblast v to težko vprašanje in ga razvozla na en ali drugi način. Vsi veste, da nismo doživeli ničesar odločilnega. Nezaupanje je rastlo naprej, občinstvo je tezavriralo denar doma ali pa so ga pritegnili s pretirano obrestno mero na se

priviligirani državni zavodi. Vse preteklo leto je bilo govorjenja o zaščiti kmetov in zaščiti denarnih zavodov. Res nam je prinesel december nove uredbe, datirane z 22. novembrom, toda vsa pričakovanja zboljšanja so se razblinila v nič. Kmetu so breme vzeli z enega ramena in mu ga naložili na drugo, denarnim zavodom pa so dovolili, da smejo kot so prej brez zakona, sedaj na podlagi zakona hirati naprej. Združne organizacije so neštetokrat po svojih zastopstvih opozarjale in prosile na merodajnih mestih, da bi zakon o zaščiti kmetov rešil tudi pereče vprašanje obtoka denarja, toda vsi naporji so bili zastonj. Ne moremo na tem mestu naštevati vsega, kar je bilo o tej uredbi že povedanega, le par za zadruge najtežjih posledic naj na tem mestu povdarimo. Naenkrat dobe zadruge za svoja posojila le 6,02%. Prav je, da je obrestna mera nizka, toda kaj naj počno zadruge, ki imajo ta denar, ki so ga kmetom dale, izposojen od drugod? Delati morajo z izgubo. In kdo bo to plačal? Zopet isti kmet, ki mu zakon z nizko obrestno mero izkazuje dobroto, kajti on je član zadruge z neomejeno zavezo in nosi za njene izgube odgovornost. Vsi poznate določila o tem, kdo je zaščiten. Odprla so se vrata neštetim sporom in zlorabam. Poznate točko, da more doseči odbitek 2% dolga za vsako izmed 12 let, kdor plača dolg takoj. Koliko je sporov in tožba radi tega že danes, pa še ne vemo, kako ta dva odstotka računati. In kdo naj posojilnici to zgubo plača? Ali ne izgleda vse to kot počasna likvidacija na 12 let? Vsak dobi le, kar zadruga s težavo izterja od kmetov, izterja s tožbami in izgubami. Kdo in kako naj v takih razmerah vrne zaupanje, ki je predpogoj dela v denarnih zavodih?

Omenim naj na tem mestu borbo radi odpovednih rokov po § 37 združnih pravil. Borbo z nasilnimi vlagatelji in njih odvjetniki so mnoge zadruge vodile s tem, da so

izjavile, da izplačujejo le v okviru od nachelstva določenih odpovednih rokov. To stališče so sodišča večinoma upoštevala. Bili so pa tudi slučaji, ko so padle razsodbe, ki so šle preko potrjenih pravil. Za kasnejšo dobo naj konstatiram na tem občnem zboru, da je večina vlagateljev razumevala težave denarnih zavodov. Splošni koristi so mnogi zapostavili svoje zasebne. Marsikak kmet, ki bi sicer rad dobil denar, ni poskušal delati nadleže, ker je videl, da je težav itak dovolj. Da, veliko je tudi število onih odvetnikov, ki so odklanjali tožbe, ki so izvirale iz same sebičnosti in ki so mogle zavodom škodovati. Moramo to poudariti, ker so bile tudi izjeme, ki niso poznale v svoji kratkovidnosti nikakih ozirrov, tudi ozira do ožjih svojih somišljenikov ne.

Barbo z vlagatelji, z njihovimi potrebami in z njihovim nezaupanjem so vodile naše kreditne zadruge celo preteklo leto kot rečeno v upanju, da se bo vendar našel kak izhod. Ko je izšla uredba z dne 22. novembra o zaščiti denarnih zavodov, je vedno bolj pritiskalo vprašanje, ali ne kaže, da gre tudi naše združništvo, če ne vse, vsaj po večini pod zaščito. Mnogo se je o tem razpravljalo, toda zadruge se zlepa niso mogle odločiti za tako zaščito. Tudi Zadrúžna zveza ni svojim članicam tega nasvetovala. Tako sta v preteklem letu le dve zadrugi prosili za zaščito po § 6. Pritiskale pa so vedno večje težave. Nekaterе zadruge so spoznale, da brez zaščite ne vzdrže. Nekaj jih je zato letos kmalu po novem letu zaprosilo za odlog plačil, da se ubranijo pred nasilnimi vlagatelji.

Kot veste iz naših prejšnjih poročil in računskih zaključkov, ima Zadrúžna zveza večji del odvišnega denarja naših zadrug, naložen pri Zadrúžni gospodarski banki. Po kapljicah je dobivala v dobi denarne krize od nje malenkostne svote, da je tuintam postregla svojim zadrugam. Toda razmere

so privedle do tega, da je letos 7. aprila Zadrúžna gospodarska banka sama zaprosila za odlaganje plačil. To je privedlo do tega, da je tudi Zadrúžna zveza morala prositi za zaščito. Za njo pa mora cela vrsta zadrug.

* * *

Dovolite, da se na tem mestu nekoliko več pomudimo pri Zadrúžni gospodarski banki.

Zahteva, naj se ustanovi zadrúžna banka, ki bi bila zadrúžništvu vrata v širši svet, datira že iz predvojne dobe. Že dr. Krek je iskal oblik, kako bi to uresničil. Kmalu po prevratu je ta misel postala zopet aktualna. Zbranega je bilo mnogo zadrúžnega denarja, ki ga ni moglo izrabiti zadrúžništvo in ki ga je bilo treba naložiti, da nosi primerne obresti. To naj bi storila nova banka. Prej so nalagali odvišni denar v druge, nam tuje denarne zavode, pri katerih zadrúžništvo ni imelo nikake besede, v tej dobi pa je zadrúžništvo začutilo toliko moči, da je hotelo imeti odločilno besedo pri plasiranju denarja, ki izvira iz prihrankov zadrugarjev. Zadrúžništvo je zbiralo nov domač narodni kapital, hotelo je pa imeti nad njegovo uporabo primerno kontrolo.

Ko se je ustanovila Zadrúžna gospodarska banka, smo živeli v dobi obilice denarja, ki ga je bilo pa tudi lahko naložiti po visoki obrestni meri, ker se je po dolgi vojni in v novi državi gospodarsko življenje mogočno razvilo. To je pospešilo hitri razvoj nove banke. V tem naglem razvoju se je spustila kot druge banke pri nas v ustanavljanje in financiranje industrij in v ustanavljanje podružnic v raznih krajih nove države. Razvoj banke je bil torej v tej prvi dobi, v dobi inflacije, hiter in širok in po takratnem pojmovanju položaja zelo dober. Prišla je doba inflacije. Dinar je dosegel nepričakovano višino. Industrijska podjetja in kmečka posestva niso imela več tiste dinarske vrednosti

kot poprej, pokazal se je zastoj in tuintam tudi prva dubioza. Pokazale so se tudi prve napake izvirajoče iz neizkušenosti. Banka je ta prvi sunek prebolela brez večjih težav, ker je njeno poslovanje ves čas napredovalo. Prišla pa je v l. 1929 gospodarska kriza. Ta je iznova udarila industrijo, vrednosti vseh stvari so padle, zaživelimo dejansko v novi deflaciji. Vendar bi tudi ta udarec gospodarske krize, ki se je naravno poznal v vsem poslovanju banke, ne prišel do izraza v javnosti, če ne bi pritisnila še ogromna denarna kriza. V maju 1931 je bilo poslovanje banke na višku — četudi se je že močno poznala svetovna kriza. Na trgu je bilo dovolj denarja, tako da se je, kot se spominjate, govorilo o splošnem znižanju obrestne mere. Potem smo pa doživeli udarec za udarcem. Teh dogodkov ne bom opisoval, naj jih samo naštejemo radi pregleda. V sredi maja je padla dunajska „Kreditanstalt“, potem smo v juliju doživeli polome velikih nemških bank, težave francoskih bank; denarstvo cele srednje Evrope se je zamajalo. Prišlo je do silnih odtokov denarja, zlasti pa do prvega vala nezaupanja. Doživeli smo stabilizacijo dinarja in nato nekaj časa prostost izvoza deviz in končno v septembru padec angleškega funta. Val nezaupanja je prišel do zunanjega izraza z navalom na denarne zavode. Ti so v dogovoru z guvernerjem Narodne banke in finančnim ministrom omejili izplačevanje v pričakovanju, da bo ta prvi naval hitro minil. Potem se je začelo znano govorjenje o zaščiti kmetov, sledil je zakon sam, sledile prošnje denarnih zavodov za zaščito, sledila tendenca privilegiranih denarnih zavodov, da potegnejo denar nase. Vse to je nezaupanje pomnoževalo in ga stopnjevalo do trójnega nezaupanja: do nezaupanja v denarne zavode, v denar in v obstoječe razmere. Dve leti in pol se je Zadružna gospodarska banka z drugimi zavodi borila proti temu nezau-

panju. Njen obseg je padel od bilančne vsote 560 milijonov na 330 milijonov. Zmanjšali so se v tej težki dobi tudi specielno bančni posli in seveda tudi zaslužek. Rezultat zmanjšanja bančnega obsega je bil neprijeten odpust polovice bančnega uradništva, ker ni bilo več za nje ne jela ne dela. Sledila je ukinitvev podružnic Kočevje, Djakovo, Sombor, Celje, Šibenik.

V takem stanju se je nahajala Zadružna gospodarska banka v marcu letošnjega leta. Pritisk vlagateljev, ki so grozili s tožbami, je bil zadnji sunek, ki je privedel do odločitve. 7. aprila je Zadružna gospodarska banka zaprosila za odlog plačil. Vzdržala je dolgo in mnogo v pričakovanju, v katerem smo živeli vsi, da se izpremeni naša valutarna politika, da poseže država s svojo pomočjo in svojo avtoriteto v denarno krizo, kot se je zgodilo drugod, da pride do razmer, kjer se bo upoštevalo tudi prečansko gospodarstvo.

* * *

Vsled odpisa delniške glavnice pri Zadružni gospodarski banki je zadel Zadružno zvezo hud udarec. Od 120.000 delnic po 100 Din jih je imela Zadružna zveza 83.252 ali 69,38%. Ker je morala Zadružna zveza računati z odpisom teh delnic, tudi njej ni preostalo nič drugega kot prositi za odlaganje plačil. Obenem jo je v to silila nova obrestna mera pri Zadružni gospodarski banki. Večino odvišnega denarja, 125 milijonov Din, ima Zadružna zveza naloženega pri Zadružni gospodarski banki. Udarec, ki ga je Zadružna zveza s tem doživela, mora prenesti na zadruge in sicer tako, da jim mora znižati obrestno mero za njihove naložbe na 2¹/₂%. Tako preneso v znižanju obrestne mere zadruge in po zadrugah vlagatelji sunek, ki je zadel celo zadružništvo radi zaščite Zadružno gospodarske banke.

O prošnji za odgoditev plačil pri Zadrugi zvezi bomo razpravljali še pri naslednjih točkah dnevnega reda.

* * *

Težki so ti udarci, ki jih je doživelo zadrugištvo radi gospodarske in denarne krize, ogromne so posledice za ves razvoj zadrugnega dela. Pa še moram biti oznanjevalec slabih novic. Zadrugištvo bije v naši državi boj za svoj obstanek. Čudno se to sliši, ker se danes toliko piše in govori o zadrugištvu, ker se na vseh mogočih mestih povdarja njegov pomen, toda živo dejstvo je, da se moramo boriti neprestano z vedno novimi ovirami.

Naj omenimo najpoprej težko negotovost, kaj bo z novim zadrugnim zakonom. Devet let čaka zadrugištvo, da bi se premaknilo to vprašanje z mrtve točke. Kmalu ne bomo znali več naštetih vseh načrtov, ki so se obravnavali, toda nismo še prišli korak naprej. Boj med onimi, ki zagovarjajo svobodno zadrugištvo in onimi, ki vidijo rešitev človeštva v izenačenosti, v uniformi, ni privedel še do nikake rezultata. Zgodovine tega boja ne bom ponavljal. Ne smemo pa iti mimo dejstva, da radi te negotovosti trpi vse zadrugno delo.

Neprijetne boje je doživelo v zadnjih letih konsumno zadrugištvo. Že lani smo morali ugotoviti nespametne napade glasila trgovcev proti konsumom kot da bi pomenilo uničenje konsumnih zadrug rešitev trgovske krize. Letos moramo beležiti nekaj uspehov te ofenzive, ki pa ne bodo v resnici nič koristili. Vpijejo o privilegijih in ugodnostih zadrug, v resnici pa ni živela doslej še nobena zadruga od ugodnosti, ampak le od svojega intenzivnega dela. Pa boste videli, da se bodo napadi na konzume nadaljevali, četudi so sedaj privilegiji odpravljeni. Pa naj bi rogovilili, samo da ne bi

obenem trkali na svoja bojevalniška prsa, da so za zadrugištvo, Zadruga ideja je enotna in ni samo za en stan ali drugi. Upravičena je, da se udeležuje na vseh poljih gospodarstva. Vprašati se moramo, ali je zadrugištvo dobro in potrebno ali ni. Če je, je dolžnost države, da ga podpira, da mu da priliko za razvoj, da mu omogoči prebiti prve težave, prebiti mrzel led individualizma, liberalizma, ki je obdal človeško družbo in ji vzel vso toploto medsebojne ljubezni. Če kdo misli zagovarjati stare teorije liberalizma, mu je seveda to svobodno, toda čemu igrati hinavščino?

Sami dobro vemo, da smo imeli s konsumnimi zadrugami dovolj težav. Toda zadrugištvo je vedno opozarjalo, naj se ustanovljajo zadruge le tam, kjer so dani pogoji, le tam, kjer je ljudska vzgoja že tako napredovala, da poznajo ljudje potrebno disciplino in da znajo delo poslovodij pravilno nadzorovati. In take, pravilno vodene konsumne zadruge, so se obnesle.

Boj proti zadrugištvu je dosegel v zadnjem času zlasti dva uspeha. Oprostitev družbenega davka so izgubile vse one zadruge, ki prodajajo luksuzne predmete ali alkohol in one, ki poslujejo z nečlani. Navidezno izgleda to zelo utemeljeno, toda praksa bo pokazala in že kaže, kake težave nastajajo iz tega. Drugi udarec je ukinjenje taksne oprostitve za račune.

Ne smemo na tem mestu pozabiti tudi tistega boja proti zadrugištvu, ki obstoji v denunciranju. Povsod najdemo ljudi, ki hočejo igrati oblast in žive v praznoverju, da koristijo državi, če naznanjajo oblastem resnične ali izmišljene napake zadrugarjev in zadrugnega poslovanja. Priznati moramo, da so oblasti navadno pametnejše kot gori označeni reševalci države, vendar moramo na tem mestu pribiti, da se ne pozabi, kako so nekateri krogi v tej dobi po svoje „po-

speševali“ zadrugi. Včasih izgleda pa tudi od strani oblasti vse tako, kot da ima svet postati birokratična delavnica za izvrševanje formalnosti in izpopolnjevanje rubrik. Doživljamo, da hočejo nekateri, naj so občni zbori gospodarskih zadrug na isti stopnji kot občni zbori društev. Zgodilo se je, da je orožništvo razgnalo sejo načelstva in nadzorstva naše zadruge. Bil je sreski načelnik, ki je hotel imeti prepisane imenike članov naših zadrug. Z vsem tem se ne ustvarja veselja za zadrugo delo, se ne daje prav nikomur poguma za zadrugi. Prazne so lepe besede o zadrugi misli, če ne slede dejanja od strani tistih, ki danes morejo delati.

* * *

Po vsem tem, kar smo povedali, je skoro odveč, da bi posebej opisoval še težave posameznih naših zadrug. Kreditne zadruge stoje v borbi z zaščitenimi kmeti in dolžniki. Vse delo se vrši kot delo Judov, ko so prišli iz babilonske sužnosti in zidali znova jeruzalemsko obzidje; z eno roko so delali, in v eni so meč držali. Večkrat morajo danes zadrugi pionirji uporabljati orožje za obrambo starega dela, kot pa orodje za novo zadrugo delo. Ne da bi hvalili posameznike, ampak, da se otme to pozabi, naj naglasim, kako požrtvovalno so zadrugi funkcionarji naših podeželskih zadrug v tem času skrbeli za svoje zadruge. Samo kdor je to dveinpolletno borbo v polni meri doživel, kdor je videl vso nasilnost vlagateljev in kdor je videl solze potrebnih, ta razume — lahko rečemo — junaštvo tistih, ki so vzdržali. Pa še to moramo dodati: Naj je bilo tudi mnogo nejevolje proti Zadrugi zvezi, izražene ustno in pismeno, upravičene in neupravičene, vendar so naše zadruge lepo držale z Zadrugo zvezo in jo naravnost ščitile. Pokazalo se je, hvala Bogu, toliko discipliniranosti, da nam ta daje upravičeno

upanje, da bo naše zadrugi vso to ogromno krizo vzdržalo, če je resničen pogovor, da je v slogi moč.

O težavah naših konsumnih zadrug smo že govorili. Tudi one imajo svojo posebno borbo s tistimi, ki nočejo ali ne morejo plačati. Marsikatera je morala zmanjšati svoj obseg in se zelo omejiti, da se je izognila novim škodam in izgubam. Naše zadruge so gospodarske zadruge, naj bodo to potem mlekarske, živinorejske, obrtne in druge. Razumljivo je, da so vse zadete po tej silni gospodarski krizi.

* * *

Zadrugi propaganda je bila od strani Zadrugi zveze v preteklem letu manj obsežna kot doslej. Predavanja in tečaji so onemogočeni. Le na občnih zborih posameznih zadrug je bilo mogoče pojasnjevati dolžnikom in vlagateljem težave radi zastoja denarnega obtoka in uredbe o zaščiti kmetov in denarnih zavodov. „Narodni Gospodar“, ki se tiska v 1550 izvodih, je storil, kar je mogel in kolikor se danes da napisati. Izšla je kot običajno letna statistika, ki je dala pregled nad delom vseh naših zadrug v l. 1931. Tudi zadrugi šola se je vršila kot v prejšnjih letih. Bog daj, da bi rodila tiste sadove, ki jih žele prireditelji, da bi iz nje izšli res pravi zadrugi delavci in ne samo birokratje.

Neprijetno nalogo imam, da moram govoriti toliko o ovirah, ki se stavijo zadrugi na pot. Toda vsa sedanja doba vendar le govori vedno bolj za zadrugi idejo. Menda ni več dvoma sploh, da je doba gospodarskega liberalizma prekoračena. Preko kolektivizma iščejo mnogi nove oblike za gospodarsko življenje bodoče družbe. Odkar je papeževa okrožnica Qua. anno tako podčrtala stanovsko ureditev države, skoro pol Evrope to misel ponavlja; zaen-

krat še zelo po svoje, večkrat z napačnim razumevanjem, še večkrat s samo demagogijo, vendar nova misel prevzema duhove. Načrtno gospodarstvo je ena izmed krilatic, s katerimi se hoče danes označiti, kako potrebno je urediti narodno gospodarstvo, da se v neredu samo sebe ne zaduši. Vsem tem idejam, v kolikor so dobre, je pripravljalo in pripravlja zadružništvo pot. Glavni borec proti liberalizmu je vedno zadružništvo. Ono je neprestano klicalo na skupnost in pa da je potrebna vzgoja ljudi in spet vzgoja za to skupnost. Ono ni zagovarjalo kolektivizma v državnem smislu, poudarjalo pa je vedno, da je mogoča rešitev človeške družbe le, če bo tudi v gospodarstvu premagana misel „vsak sam zase“. Ono je bilo tisto, ki je organiziralo stanove na gospodarskem polju in ustvarjalo podlago za novo stanovsko uredbo družbe. Zadružništvo je prvo poudarjalo, da je mogoče gospodarstvo urediti le, če ljudje poznajo disciplino, če se znajo odpovedati temu, kar ni v korist celoti. In kaj je v osnovi drugega misel načrtnega gospodarstva? Predvsem in nad vsem pa je v vsem zadružnem gibanju misel, da mora vsak zadružni delavec sam sebe vzgojiti v to, da je koristen član družbe. Zato so mnenja, da je kljub vsem težavam, ki jih preživlja zadružništvo, vendar le zadružna ideja ena najmodernejših idej.

Četudi tedaj mi ne moremo vršiti zadružne propagande kot bi bilo potrebno, razvoj časa to propagando sam vrši na najboljši način. Težave, katere moramo prestati, bodo preizkušnja zadružne ideje, obenem pa praktična skušnja, kaj se res obnese in kaj ne. Zadružništvo ni kaka okamenina. Če se bo pokazalo, da se je ena ali druga forma zadružnega življenja preživela, bomo po dobah kriz poiskali novih form, pa na podlagi starih idej.

* * *

Revizijsko delo Zveze se je vršilo kot druga leta. Bilo je 389 revizij. Bilanc so naredili naši revizorji 199, pregledali pa 99. Poleg tega so revizorji sodelovali na tečajih, predavali na občnih zborih, sodelovali pri ustanovitvah, pri sejah, pri poravnavanju težkoč in sporov v raznih zadrugah. Revizijski oddelek je nadziral, v koliko napreduje odprava nedostatkov. Naravno je, da zadenejo revizije včasih kljub temu, da skušajo biti revizorji vedno tudi dobrohotni svetovalci, kako odpraviti napake in pospešiti delo zadruga, na velike težkoče. Če revizor nastopi, kadar vidi večje napake, strogo, da bi tem hitreje dosegel uspeh, mu očitajo pretirano strogost, če je dobrohoten, ga zlepa ne poslušajo. Mnoge zadruga res leta in leta nočejo odpraviti napak, ki se jih ne da opravičiti, potem pa pride do neprijetnih nastopov. Prizadeti so nejevoljni na Zadružno zvezo. Toda ta nemore kriti napak, pa če so te tudi take, da ni govora o goljufijah ali zlonamernem oškodovanju zadruga. Na splošno pa moramo povdarjati: Načelstvo je tisto, ki mora nedostatke odpraviti, revizor jih le pokaže v pravi luči in stavi zahtevo, da se popravijo.

Pisarna je v preteklem letu imela kljub zastoju denarnega trga dovolj dela. Prejela je 12.097 dopisov, odposlala pa 15.875 ter 16 okrožnic v 6.154 izvodih. Poleg tega je mariborski oddelek odposlal 906 dopisov in prejel 609.

Načelstvo je imelo 22 sej, 1 odbor, nadzorstvo pa 4.

Kako je denarna kriza gospodarila, kaže računski zaključek, ki je pred Vami, zlasti račun prometa. V letu 1930 je bilo 1,251.498.633, v letu 1933 pa 263,203.060 Din.

Kljub temu se je članstvo v preteklem letu zvišalo za deset članic tako, da šteje Z. Z. ob koncu 1. 1933 673 zadrug v svojem članstvu. Na novo je pristopilo 25 zadrug,

odpadlo pa jih je 15. Od teh jih je likvidiralo 10, 3 so bile izključene, 2 ste prišli v konkurz. Deleži so zrastle na 1,672.800.—.

* * *

Ni ugodno poročilo, ki sem ga razvil pred vami. In če se vprašujemo, kdaj in kakšen bo konec te težke denarne krize, ne najdemo odgovora. To vemo, da je dolžnost države poseči vmes, vemo, da more rešiti to težko vprašanje le skupaj z vprašanjem kmetskih dolgov, toda kdaj pride do te odločitve ne vemo. Čim kasneje, tem težje, kolikor več odlašanja, toliko več škode, ki jo trpi naše gospodarstvo in naše združništvo. V prošnji za odgoditev plačil smo navedli, da prosimo odlóg za pet let. Ne verjamemo pa, da bi trajalo to stanje tako dolgo.

Nismo mogli podati glavni skupščini ugodnega poročila. Zato je bil odbor mnenja, naj glavna skupščina presodi, ali more morda nov odbor najti boljša pota za izhod iz teh težkih razmer. Četudi ni potekla funkcijska doba, vendar smo dali na dnevni red volitve. Glavna skupščina ima tako priložnost, da ubere, če smatra za dobro, nova pota. Nikakor pa dosedanje vodstvo ne meče puške v koruzo. Če glavna skupščina odloči, naj vodijo dosedanji funkcionarji Zvezo naprej, jo bodo po svojih najboljših močeh. Mnenja smo, da smo storili svojo dolžnost, toda ne mislimo, da smo brez napak. Proti dogodkom, ki nastopajo od zunaj, pa smo seveda brez moči.

Ko gledajo naše rane, udarce, ki jih je prejelo slovensko združništvo, neki krogi uživajo v škodoželjnem veselju. Spet se spomnim preroka Jeremija: „Vsi, ki po potu gredo, ploskajo nad seboj z rokami, žvižgajo in s svojimi glavami majejo nad hčerjo jeruzalemsko“ (Jer. II. 15). Toda tem kličemo z istim prerokom: „Le veseli in raduj se hči

edomska, ki prebivaš v deželi Hus, tudi do tebe pride kelih“ (Jer. 4. 21). Mi trdno zaupamo, da nas teža sedanjega časa ne bo zrušila, zakaj mi zaupamo v Boga, ki je videl toliko dobre volje in dela za bližnjega, zaupamo v slogo in požrtvovalnost naših zadrug, zaupamo v uvidevnost vseh, ki imajo opravka z združništvom. Če držimo skupaj, bomo kot mogočna veriga, ki je ne strga nihče nikdar. Ena sama stvar bi mogla biti nevarna: **needinost in malodušnost** in teh ne sme biti v naših vrstah.

Pred glavno skupščino sem obiskal predsednika Zadržne zveze ministrskega predsednika v. p. dr. Korošca na Hvaru. Tam v hvarski stolnici je na škofovskem grobu uklesano geslo:

*In filicitate mundi — non credo
In adversitate mundi — non cedo.*

*V sreči sveta — ne verjamem
V nesreči sveta — ne klonim.*

Poročilo nadzorstva

je podal njega predsednik Ignacij Zaplotnik, ki je ob koncu stavil predlog nadzorstva, naj se predloženi računski zaključek za l. 1933, ki izkazuje Din 17.210.58 čistega dobička, odobri in podeli načelstvu apsolutorij.

Odobritev računskega zaključka.

O računskem zaključku za poslovno leto 1933 je poročal ravnatelj dr. J. Basaj. Ker imajo delegati itak v rokah poslovno poročilo Zveze za l. 1933, v katerem je v celoti tudi računski zaključek za isto leto, smatra poročevalec, da je čitanje vseh postavk računskega zaključka nepotrebno. K računu zgube in dobička pripominja, da so se z ozirom na težke razmere, katere so nastopile v denarni krizi za denarne zavode, upravni stroški znatno skrčili. Pripominja dalje k bilanci, da se vodi med aktivni na računu tečajne razlike državnih papirjev še

tudi neodpisani del kurzne izgube pri državnih vrednostnih papirjih. Vsem je namreč znano, kako so v času denarne krize tečaji državnih papirjev padli, in tako tudi Zveza ni mogla v preteklih dveh letih odpisati tečajne razlike več kot ca 2 milijona. Sicer pa bo o tem še govora pri točki 6. dnevnega reda glavne skupščine. Zvezina bilanca za leto 1933 izkazuje skromen dobiček Din 17.210 58, ki gre po pravilih v rezervni sklad.

Odobritev odlaganja plačil.

Dr. Basaj poroča, da se je morala Zveza poslužiti uredbe o zaščiti kreditnih zadrug in njihovih zvez z dne 22. novembra 1933 in zaprositi za odlaganje plačil predvsem radi tega, ker je Zadržna gospodarska banka zaprosila za sanacijo po uredbi o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov. Tudi pritisk vlagateljev in zahteva pravičnosti, da se skromno pritekajoča gotovina razdeli na vse posojilnice sorazmerno, sta bila razlog, da smo se odločili zaprositi za odlaganje plačil. Zveza je zaprosila za odlaganje plačil z istočasno valorizacijo nepremičnin in državnih vrednostnih papirjev. V prečiščeni bilanci, katero je v to svrhu sestavila, je bil z valorizacijo predvsem izravnani račun kurzne razlike državnih vrednostnih papirjev, poleg tega pa pokrita tudi izguba radi odpisa delnic Zadržne gospodarske banke. Valorizacija Zvezinih nepremičnin, ki so bile z izjemo hiše v Mariboru že popolnoma odpisane, na stvarno današnjo vrednost na podlagi ocene sodnih cenilcev, valorizacija državnih papirjev na nabavno vrednost in še uporaba Zvezinih dosedanjih bilančnih rezerv so omogočile, da je Zveza ne le izvršila ravno omenjene odpise, temveč ji je ostal v prečiščeni bilanci še presežek aktiv nad pasivi Din 2,649.898-46. Po čl. 15 uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov se ima ta znezek porabiti kot poseben sklad za

pokritje škod ob realizaciji zavodovih aktiv, ki bi poslej nastale.

Vse štiri točke dnevnega reda, t. j. poročilo načelstva, poročilo nadzorstva, odobritev računskega zaključka in odobritev odlaganja plačil je dal predsednik v razpravo.

Delegat Rajh (Ljutomer) je priporočil, naj bi se malenkostni čisti dobiček raje odpisal. Ravnatelj dr. Basaj je pojasnil, da se je to že zgodilo pri sestavljanju prečiščene bilance.

Pri nadaljnjem govorniku se je ugotovilo, da nima pravilnega pooblastila, vsled česar mu je bila beseda odvzeta.

Nato je občni zbor na predlog delegata Rajha soglasno odobril poročilo načelstva, poročilo nadzorstva, računski zaključek za l. 1933 in sklep načelstva glede prošnje za odgoditev vplačil.

Revizijsko poročilo.

Dr. Basaj je zatem prečital obširno poročilo o reviziji, ki jo je pri Zvezi opravil revizor Glavne zadržne zveze v Belgradu, g. Pavao Doko, v času od 26. maja do 14. junija 1933. Revizijsko poročilo, ki obravnava vse Zvezino poslovanje in ugotavlja njeno veliko in uspešno delo, je občni zbor z odobravanjem vzel na znanje.

Volitev odbora.

Na predlog delegata Alojzija Kocmur so bili vsi člani odstopivšega odbora soglasno z vzklikom ponovno izvoljeni v odbor, namreč: Dr. Anton Korošec, ministrski predsednik v p., Maribor; Bogumil Remec, gimn. ravnatelj, Ljubljana-Kruševac; dr. Karel Capuder, gimn. profesor v p., Ljubljana; Franc Gabrovšek, duhovnik Ljubljana; dr. Jakob Mohorič, odvetnik, Ljubljana; dr. Fr. Schaubach, odvetnik, Maribor; Valentin Zabret, dekan, Št. Vid nad Ljubljano; Anton Cestnik, profesor v p., Celje; Ivan Černoga, po-

sestnik, Zdole; Josip Klekl, župnik v pok., Črensovci; dr. Josip Leskovar, odvetnik, Maribor; Ivan Lovrač, posestnik, Podlipovica, Medija - Izlake; Jernej Podbevšek, mestni župnik, Škofja Loka; Janez Štrcin, posestnik, Kaplja vas pri Komendi; dr. Dominik ŽvoKelj, odvetnik, Kamnik.

Volitev nadzorstva.

Vsi člani prejšnjega nadzorstva so bili isto tako soglasno z vzklikom znova izvoljeni v nadzorstvo, namreč: Ignacij Zaplotnik, katehet in duhovni svetnik, Ljubljana; dr. Anton Breclj, zdravnik, Ljubljana; Jakob Fatur, mestni župnik in dekan, Radovljica; Ivan Klemenčič, župnik na Igu; Josip Osana, gimnazijski profesor, Ljubljana; Jakob Ramovš, župnik in duh. svetnik, Velike Lašče; Matej Rihar, dekan, Kamnik; Martin Steblovnik, posestnik, Šmartin na Paki; dr. Stanko Žitko, odvetnik, Ljubljana.

Sanacijski fond.

Ravnatelj Gabrovšek poroča, da so nekatere zadruge Zvezinemu načelstvu javile predlog, naj se ustanovi poseben sanacijski fond. Tak fond je svoj čas že eksistiral in torej ta misel ni nova. Po vojni se je izvršilo troje večjih sanacij ob prostovoljnem sodelovanju raznih zadrug. Sedaj pa uredba o zaščiti kreditnih zadrug vpoštevata tudi težkoče, ki so zadele posamezne zadruge zaradi gospodarske krize in daje zvezam možnost, da ustanove sanacijski fond, v katerega prispevajo vse včlanjene zadruge po sklepu občnega zbora. Ta migljaj je vzpodbudil neke naše članice, da so stavile omenjeni predlog. Ni je zveze, ki bi ne imela zadrug, potrebnih sanacije. Predlog o ustanovitvi sanacijskega fonda je odbor v smislu pravil moral staviti na dnevni red glavne skupščine. Obenem je sklenil, da zagovarja pred glavno skupščino ta predlog v sledeči obliki.

„V smislu uredbe o zaščiti kreditnih zadrug in njihovih zvez z dne 22. novembra 1933, čl. 6, se ustanovi pri Zadrुžni zvezi v Ljubljani sanacijski fond, v katerega se pobere od vseh včlanjenih zadrug po bilanci z dne 31. decembra 1933 enkrat za vselej 10% od rezervnih fondov in isto tako enkrat 10% čistega dobička. Od onih zadrug, ki ne bilancirajo z 31. decembrom, se pobere gornje po zadnji bilanci. Glavna skupščina Zadrुžne zveze pooblašča odbor, da iz tega fonda v nujnih slučajih po svoji uvidevnosti pomaga zadrugam, ki so prišle v težkoče in o tem poroča naslednji glavni skupščini.“

Nihče ne bo izšel iz sedanje krize brez udarcev. Nekatere zadruge so že, druge še bodo tako prizadete, da si same ne bodo mogle pomagati. Vsa zadrुžna organizacija naj bi bila kakor družina, pri kateri se enemu ali drugemu članu lahko pripeti nesreča, pa prizadetemu vsi ostali v bratski ljubezni solidarno pomagajo. Nihče ne ve, če tudi njega ali njegovega kraja ne bo kedaj zadel nesreča. Ta misel je nagnila tudi odbor, da predlaga ustanovitev fonda. Drug razlog za to so sedanje izredne gospodarske razmere. Je pa še en razlog: Navezani smo na samopomoč. Preko teh težkih časov si bomo mogli pomagati le sami, kje drugje ne bomo dobili nobene zaslombe. Vemo, da niso vse zadruge pritegnjene v enaki meri, toda težko je dobiti kak drug ključ za prispevke v smislu uredbe. Apeliramo na požrtvovalnost in solidarnost zadrugarjev. Zavedajmo se, da more rešitev priti le z žrtvami. Iz nesebičnih žrtev je zrastle naše zadrुžništvo, le v velikodušnosti in v trdno sklenjenih vrstah je danes naš obstanek.

Delegat Pečnik (Gornji grad) izjavlja, da morajo rezerve biti na razpolago zadrugam, prispevki za fond naj bi se pobirali le od čistega dobička.

Delegat dr. Al. Juvan (Maribor) poudarja, da bi bil sanacijski fond prenizek in bi ne imel nobenega pomena, če bi se prispevki zanj pobirali le od čistega dobička. Zato naj se prispevki pobirajo tudi od rezerv. Želi pa, da bi se navedlo, kakšen bi bil efekt, če bi se na ta način pobirali prispevki.

Ravnatelj Gabrovšek pojasni, da bi se nabralo približno 5 milijonov Din.

Delegat Ašič (Koprivnica) priporoča, naj bi posojilnice dale le 5% od rezervnega zaklada.

Delegat Rihar (Dolsko) pripominja, da imajo mnoge zadruge iz boljših časov tudi tihe rezerve. To premoženje bi bilo treba valorizirati primerno današnjemu stanju in tudi od takih rezerv pobrati prispevke.

Delegat Križman omenja, da so nekatere zadruge utrpele izgubo pri delnicah Zadrugne gospodarske banke in pristavlja, da bi bilo treba od prispevka to izgubo odšteti.

Delegat Vesenjak (Maribor) izvaja, da imajo nekatere zadruge izgubo, ki ni nastala po krivdi njenih organov, ampak je posledica splošne gospodarske krize. Sanacijo moramo izvesti sami, ker ne najdemo potrebnega razumevanja pri tistih, ki bi morali voditi račun o dejanskem položaju.

Delegat Rajh (Ljutomer) izjavlja, da soglašajo z ustanovitvijo sanacijskega fonda. Toda fond bi se smel uporabljati le za pomoč onim zadrugam, ki niso prišle v stisko po lastni krivdi.

Delegat dr. Mühleisen (Maribor) predlaga, naj se ustanovitev sanacijskega fonda odloži, ker sedaj še niso razmere toliko razčiščene, da bi se moglo zagovarjati tako napravo in z njo združena bremena. Potreba po takem fondu je premalo podprta in ni dovolj dokazana.

Delegat Pleša (Šmartno pri Litiji) omenja, da so slučajni, ko nekatere posojilnice

same sanirajo domače zadruge. Take kreditne zadruge naj bi bile izvzete od prispevka v sanacijski fond.

Delegat dr. Veble (Brežice) prosi pojasnila, ali bo treba prispevke plačevati v gotovini ali pa bo šlo tudi s prepisi.

Dr. Basaj odgovarja, da o plačilu v gotovini ni govora. Fond je treba ustanoviti. Gospodarska kriza melje in zahteva žrtve. Na te žrtve moramo biti pripravljeni vsi. Za zadruge je na vsak način boljše, da prostovoljno prevzamejo nase to breme.

Delegat prof. Cestnik omenja, da bodo tudi pri posojilnicah nastale izgube, deloma pri obrestih, deloma pri delnicah. Stavi izpreminjevalni predlog, naj se prispevek pobira le v iznosu 5% od čistega dobička in od rezerv.

Delegat Prosenc (Zagorje) predlaga, naj bi se od rezerv pobralo 10%, od čistega dobička pa nič; namesto tega naj bi se pobiralo 1% do 2% od prometa.

Delegat Kočever (Središče) zagovarja in priporoča izpreminjevalni predlog delegata Cestnika.

Delegat Škulj zagovarja odborov predlog, ki ni samo potreben, ampak je tudi moralnega pomena. Eksponirani smo po raznih krajih, vsi pa delamo po socialnem programu. Ne gre za to, ali ima nekdo nekoliko več ali nekoliko manj. Sedaj gre za to, ali imamo toliko solidarnosti, da pomagamo onim, ki trpe. Samo en konkurz nam lahko veliko več škoduje, kakor odpis malega zneska od rezerve.

Delegat Cigole (Aleksandrovo) želi, da bi se napravila izjema glede zadrug na otoku Krku.

Delegat Jan (Gorje) izjavlja, da so delegati na zborovanju navzoči kot zastopniki zadrug in ne vedo, kakšno stališče da bodo o tem vprašanju zavzeli upravni organi za-

drug. Če glasujejo, glasujejo prez pravega pooblastila. Priporoča, naj bi se pobralo le 5% od rezervnega zaklada.

Delegat Burnik priporoča, naj bi se o višini prispevka glasovalo pismeno.

O isti stvari je govorilo še nekaj drugih delegatov, na kar je dobil besedo ravnatelj Gabrovšek, ki je izvajal: „Prav je, da smo se na občnem zboru o tem predmetu podrobno porazgovorili, ker je treba, da so vse članice o stvari dobro informirane, da ne bo kasneje nepotrebnih pritožb. Pri podporah iz sanacijskega fonda pridejo v poštev le zadruga. Izjem pri pobiranju prispevkov ni mogoče delati. Kajti potem ne pride odbor nikamor, ker bi imel preveč vezane roke. Napravili bi sicer sklep o ustanovitvi fonda, toda sklep bi se ne mogel izvršiti.

Proti fondu kot takemu ni bilo prav za prav nobenega glasu. Šlo je le za višino prispevkov. Zato priporoča, naj občni zbor glasuje samo o tem, vsi drugi predlogi naj bi se umaknili. Bilo je govora tudi o valorizaciji rezerv; toda skritih rezerv ni mogoče upoštevati, ker bi morali sicer ugotavljati tudi skrite zgube.

Apelira na solidarnost vseh združnikov. Bijemo boj za obstanek vsega našega naroda. Boljše je, da nekaj utrpimo, kakor da vse izgubimo.

Nato je predsednik odredil glasovanje in določil za skrutinatorje delegate gg. Jernej Hafner, Jakob Jan in David Doktorič. Ko so skrutinatorji prešteli oddane glasovnice so ugotovili, da je bilo oddanih vsega skupaj 1.102 glasov, od katerih je bilo praznih 33, nepravilnih 5, veljavnih glasov pa je bilo 584 za predlog odbora, 480 pa za predlog prof. Cestnika.

Na podlagi tega rezultata glasovanja je proglasil predsednik, da je sprejet predlog odbora o ustanovitvi sanacijskega fonda.

Slučajnosti.

Delegat Černoga (Zdole) priporoča, naj bi Zveza posredovala, da bi si posojilnice pomagale v medsebojnem prometu z dobropisi, da se ne bi dogajale take zlorabe pri prodajanju hranilnih knjižic.

Delegat Ašič želi, da bi Zveza prirejala informativne tečaje, kadar bi bil izdan kakva zakon, kakor je bil n. pr. zakon o zaščiti kmetov.

Ravnatelj Gabrovšek pojasni, kake težave se delajo z izvestne strani sestankom. Druga stvar, ki ovira prirejanje takih sestankov, je pa velika nestalnost in vedne spremembe raznih predpisov. Drugače se pa tudi on popolnoma strinja s tem nasvetom.

Delegat Steblovnik vpraša, zakaj ni bila za občni zbor dovoljena polovična vožnja, na kar mu to stvar pojasni ravnatelj Gabrovšek.

Delegat Molan vpraša, kako je z 2% odbitom pri vračevanju posojil. Dr. Basaj odgovarja, da tozadevni pravilnik še ni izšel.

Delegat Osolnik vpraša, če naj gredo vse posojilnice pod zaščito. Dr. Basaj pojasnuje, da se o tem ne more dati splošno veljavno navodilo. Za zaščito naj prosijo le one posojilnice, kjer je to potrebno, to je, kjer grozi posojilnici kaka škoda zaradi tožba s strani vlagateljev.

Nekateri delegati so želeli še razne informacije o posameznih poslovnih zadevah, na kar so dobili primerno pojasnilo.

Ker se ni nihče več priglasil za besedo, se je predsednik zahvalil vsem delegatom za obilno udeležbo in za stvarno debato, na kar je zaključil glavno skupščino.

Vzajemna posojilnica v Ljubljani, r. z. z o. z., vkladno sporoča, da je bila vsled vedno težjih razmer na denarnem trgu prisiljena, da se je dne 16. maja 1934 poslužila uredbe o zaščiti kreditnih zadrug in njihovih zvez ter zaprosila za odlaganje plačil. Za vse stare vloge odnosno naložbe pri zadrugi smo predlagali 3% obrestno mero počenši s 1. julijem 1934.

Zakonodaja.

Takse na vloge. Že v zadnji številki smo omenili, da so mnoge oblasti napačno tolmačile odlok ministrstva financ z dne 11. aprila 1934, št. 29.111, s katerim je finančni minister odvzel taksno prostost po tar. post. 1, ki je bila priznana poedinim ustanovam in zavodom. Nekatero oblasti so bile namreč mnenja, da je s tem odlokom odvzeta tudi zadrugam taksna prostost za pismene ali na zapisnik dane opozoritve, vloge ali prošnje, ki jih pošiljajo državnim ali samoupravnim oblastvom.

Da ne bo v tem oziru nadaljnih pomot, je finančno ministrstvo izdalo odlok z dne 11. maja 1934, št. 36.989 (objavljen v Službenem listu z dne 30. maja 1934), ki pravi:

Z odločbo ministrstva za finance z dne 11. aprila 1934, št. 29.111 so ukinjene samo tiste oprostitve, ki jih je po točki 5, čl. 5 zakona o taksah priznalo ministrstvo za finance poedinim društvom, klubom, zavodom in podobnim organizacijam posamezno. Niso pa ukinjene tiste oprostitve od plačevanja taks, ki jih uživajo organizacije na podlagi posebnih zakonov. Tako n. pr. ostanejo še naprej v veljavi oprostitve, dane Narodni banki, Državni hipotekarni banki, Privilegirani agrarni banki, obrtnim in kmetijskim zadrugam in njihovim zvezam, zadrugam državnih uslužbencev in njihovi zvezi, Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev itd.

Vse ustanove, torej tudi zadruge, ki uživajo po posebnih zakonih oprostitve od plačevanja taks, si morajo nabaviti poseben pečat (štampljko) o oprostitvi in pritisniti ta pečat na vsako vlogo, ki jo podajajo pri državnih oblastvih.

Zadružni nameščenci. Po odredbi § 433 obrtnega zakona se uporabljajo vse njegove določbe tudi na osebe, ki je zaposleno v

zadrugah. Naziranje, da za nameščence in delavce zadrug obrtni zakon ne velja, je nepravilno. Posebni gospodarski značaj naših pridobitnih zadrug pa pozna neko vrsto nameščencev, za katere ne velja novi obrtni zakon. So to tiste osebe, katerih službeno razmerje nima poklicnega značaja. To pomeni, da je dotično službeno razmerje taka pridobitna delavnost, ki za službojemalca ni trajna. Določbe obrtnega zakona ne veljajo tedaj za tiste osebe, ki so pri zadrugah zaposlene le netrajno in postransko, kakor n. pr. tajniki naših manjših pridobitnih zadrug. Ker so taki tajniki zaposleni le nekaj dni ali nekaj ur na teden, izgubi njihovo službeno razmerje znak trajnosti in glavne poklicne delavnosti in s tem tudi značaj nameščenstva. Za take osebe veljajo odredbe občega državlanskega zakonika o službeni pogodbi, kjer zadruga in službojemalec po dogovoru uredita svoje službeno razmerje, na katero obrtni zakon s svojimi prisilnimi določbami ne more vplivati.

Povsem umestno je, da na tem mestu pojasnimo, kdo je zadružni nameščenec, za katerega velja obrtni zakon. Zadružnemu nameščencu mora biti zaposlitev glavni poklic, njegova delavnost mora imeti značaj trajnosti in opravljati mora važnejša opravila. Zadružni nameščenci so vse stalno zaposleno pisarniško osebje, bodisi vodilno, bodisi podrejeno, na pr. ravnatelji, tajniki, knjigovodje, blagajniki, strojepiske, poslovodje, prodajalci in prodajalke v konsumnih zadrugah in vse tisto obrtno in tehnično osebje, ki opravlja v obratih v pretežni večini pisarniško ali nadzorovalno službo (nadzorstvo nad mlekariji in sirarji). Strojniki (strojne zadruge), monterji (električne zadruge), mlekariji itd. niso nameščenci, temveč delavci, za katere velja sicer tudi obrtni zakon z njim ustreznimi določbami. Naravno če taki monterji itd. opravljajo v pretežni večini računsko,

odnosno nadzorovalno službo, da so potem nameščenci.

Prodajanje monopolskih predmetov nečlanom. Ministrstvo financ (davčni oddelek) je izdalo sledeči odlok z dne 25. aprila 1934 št. 19.390/III:

„Oblastna zveza kmetijskih nabavljalnih zadrug iz Smedereva se je obrnila na davčni oddelek z vprašanjem, če morejo zadruge z ozirom na odredbo § 11 zakona o izpremenbah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih od 18. februarja 1934 leta prodajati monopolске predmete, kot tobak, sol, vrednostne papirje, tudi nečlanom.

Ob priliki prednjega vprašanja se daje sledeče pojasnilo:

Ker dohodek od maloprodaje monopolskih predmetov z odrejeno prodajno ceno po odredbi § 8 zakona o državnih monopolih od 5. dec. 1931 ni podvržen plačevanju neposrednih davkov in samoupravnih doklad kakor tudi ne plačevanju drugih državnih in samoupravnih taks in davščin, zato morejo zadruge iz točke 7. in 8. čl. 76 zakona o neposrednih davkih prodajati monopolске predmete z odrejeno prodajno ceno v svojem kraju tudi nečlanom in ta prodaja nima za posledico, da bi se izgubila oprostitev davka v smislu čl. 11 zgoraj navedenega zakona.

O tem naj finančna direkcija obvesti podrejene si davčne uprave kakor tudi zadruge iz točke 7. in 8. čl. 76 zakona.“

Zadruge smejo torej prodajati monopolске predmete ne samo članom, ampak jih lahko prodajajo tudi nečlanom, ne da bi zaradi tega poslovanja z nečlani izgubile prostost plačevanja družbenega davka.

Davek na dividende. Z zakonom od 18. februarja 1934 je bil dodan čl. 86 zakona dostavek, ki uvaja davek na dividende in na obresti deležev. Ta dostavek se glasi:

„Na dividende, ki jih izplačujejo delniške družbe in na viške, ki jih izplaču-

jejo zadruge na združne deleže, se plačuje 10%. Družbe in zadruge so dolžne, ta davek pridržati in ga izročiti blagajni najkasneje v 15 dneh po izplačilu. Na ta davek se samoupravne doklade ne smejo nalagati.“

Davčne uprave so o uvedbi tega davka obvestile vse zadruge s posebnimi dopisi. Marsikatera zadruga si takega dopisa ni znala razlagati, zlasti si niso vedele dopisa tolmačiti one blagovne zadruge, ki dajejo članom ob zaključku leta popust v razmerju izkupička za blago, ki ga je član med letom nakupil pri zadrugi.

Iz besedila zakona je razvidno, da se ta davek nalaga le na obresti in dividende, ki jih dobe udeležniki za kapital, ki je v podjetje naložen bodisi v obliki akcij, bodisi v obliki deležev. Davek se pobira le na dohodke, ki jih imajo udeležniki od svojega vloženega kapitala. Ne more se pa nalagati na dohodke, ki jih imajo udeležniki od podjetja na kaki drugi podlagi, n. pr. na podlagi izkupička za nabavljeno blago, ker to ni delitev dobička, ampak samo povračilo tega, kar so združniki med letom za blago preveč plačali.

Velika večina zadrug ne obrestuje deležev. Pri teh zadrugah ta davek sploh ne pride v poštev. Pri onih redkih zadrugah, ki članom deleže obrestujejo ali dele čisti dobiček po deležih, pa nastopi dolžnost plačevati omenjeni davek.

Pogoji, pod katerimi so kmetijske zadruge oproščene splošnega in skupnega davka na promet. Na vprašanje, pod katerimi pogoji so kmetijske zadruge in njihove zveze oproščene splošnega in skupnega davka na poslovni promet, je davčno odelenje ministrstva financ izdalo sledeče pojasnilo:

„Po čl. 159 fin. zak. za 1926/27 in § 14. zakona o skupnem davku so oproščene od

splošnega in skupnega davka na poslovni promet glede prometa osnovnih proizvodov kmetijstva vse kmetijske zadruga, ki so včlanjene v zvezali in njihove zveze, ako po pravilih ne delijo dobička, predmete za skupno predelavo pa prodajajo in nabavljajo izključno od svojih članov.

Ker s tem zakonitim predpisom za tako oprostitev ni postavljena nadaljna zahteva izključnega prodajanja osnovnih kmetijskih proizvodov članom, sledi iz tega, da uživajo kmetijske zadruga in njihove zveze pod gornjimi pogoji oprostitev od splošnega in skupnega davka tudi tedaj, ako prodajajo take proizvode nečlanom. Kmetijske zadruga in njihove zveze, ki izpolnujejo vse gori navedene pogoje, se smatrajo namreč kot predstavniki kmeta in morejo uživati davčno oprostitev pod istimi pogoji kot kmeti, katerim zakon priznava tako oprostitev brez ozira na to, komu prodajajo svoje proizvode.

Iz tega sledi, da so kmeti in kmetijske zadruga odnosno njihove zveze oproščene od splošnega in skupnega davka po gornjih zakonitih predpisih samo glede prometa osnovnih proizvodov kmetijstva kot n. pr.: žive živine, sena, slame, žita, krompirja, drv, mleka in podobno. Kot osnovni proizvodi se ne smatrajo oni proizvodi kmetijstva, kateri so vsled industrijske, obrtne ali druge predelave izgubili obliko in značaj osnovnega proizvoda ter se kvalificirajo kot polfabrikati ali finalni proizvodi.

Tako n. pr. je podvržena moka, žagan les in meso, ki jih stavljajo v promet kmeti ali njihove zadruga, skupnemu davku, ker so ti proizvodi s predelavo v mlinu ali na žagi ali s klanjem izgubili značaj osnovnega proizvoda.

Da-li imajo gotove zadruga pravico na oprostitev od splošnega in skupnega davka na poslovni promet, o tem bo na prošnjo strank izdajala potrdila ona davčna oblast

prve stopnje, ki je pristojna za predpis družbenega davka in davka na poslovni promet in kateri so na razpolago vsi podatki (pravila), potrebni za izdaje takega potrdila.“

Gospodarstvo.

Zamenjava obveznic vojne škode. Na podlagi zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o izplačilu vojne škode se bodo odslej kuponi obveznic vojne škode izplačevali dvakrat na leto in sicer dne 1. aprila in 1. avgusta. Dalje je bil finančni minister s tem zakonom pooblaščen, da izda nov amortizacijski načrt in da izvrši zamenjavo kuponov pol. Na osnovi tega pooblastila je sedaj finančni minister predpisal pravilnik o zamenjavi obveznic vojne škode.

Vsi imetniki dosedanjih obveznic so dolžni te obveznice zamenjati za nove obveznice. Novo izdane obveznice bodo opremljene s kuponsko polo za 40 polletnih kuponov in se bodo glasile na zneske po 1.000.—, 5000.— in 10 000.— Din. Serije novih obveznic bodo pričele s 5001. Vsaka serija bo vsebovala 1000 številok od 1 do 1000.

Zamenjava se prične 14. junija. Bodoča žrebanja dobitkov se bodo vršila po novih serijah in številkah. Prvo tako žrebanje bo 1. septembra letos. Zato morajo vsi imetniki paziti, da stare obveznice zamenjajo do tega roka, ker bi sicer izgubili možnost dobitka. Obresti se bodo v bodoče izplačevale le na podlagi kuponov novih obveznic. Prvi polletni kupon bo zapadel v plačilo že 1. avgusta.

Počenši s 1. avgustom izgubijo stare obveznice razen pravice do zamenjave vse druge pravice in ugodnosti, ki se nanašajo na obrestno in loterijsko službo. Tudi se ne bodo odtlej več mogle prodajati na borzah ali se sprejemati kot kavcija ali zastava. Od 1. avgusta dalje se bodo za kavcije sprejemale le nove obveznice. Stare obveznice se bodo mogle zamenjati še do 31. julija 1939. Po tem roku bodo stare obveznice izgubile tudi pravico do zamenjave.

Zamenjale se bodo vse doslej izdane obveznice, razen onih, ki so bile izžrebane za amortizacijo v prejšnjih letih. Vsaka ob-

veznica, ki se predloži v zamenjavo, mora imeti talon z isto serijo in številko kakor obveznica sama. Obveznic brez talona ne smejo davčne uprave sprejemati v zamenjavo in jih je treba predložiti v zamenjavo oddelku za državne dolgove s pojasnilom, zakaj manjka talon. Tudi obveznice, ki so defektne, umazane ali deloma izgorele ali na katerih se ne da točno spoznati serija in številka, se morejo predložiti le oddelku za davčne dolgove, ki bo odločil o zamenjavi. Od že amortiziranih obveznic so od zamenjave izvzete tiste, ki so že zastarele (t. j. ki so bile amortizirane v l. 1925 do 1929), ker so postale neveljavne. Obveznice, ki so bile amortizirane v l. 1930 do 1933, se prav tako ne morejo predložiti v zamenjavo davčni upravi, ampak se morejo predložiti oddelku za državne dolgove za izplačilo.

Kdor zahteva zamenjavo, mora osebno izročiti podpisano prijavo s seznamom obveznic, ki jih želi zamenjati. Te prijave se imajo izročiti davčnim upravam.

Ustanove in osebe, ki upravljajo ali hranijo tuje obveznice, jih morajo same predlagati v zamenjavo. To velja zlasti za obveznice, ki so položene za kavcijo, za depozit, ki tvorijo imovino mase, ki so lombardirane ali so položene v zastavo. Glede takih obveznic so osebe in ustanove, ki jih hranijo, materialno odgovorne za škodo, ki bi nastala, ako bi se pravočasno ne izvršila zamenjava. Ustanove in osebe, ki hranijo ali uporabljajo obveznice vojne škode zaradi kavcije, depozita, zastave i. t. d. morajo takoj, ko prejmejo nove obveznice, obvestiti lastnika teh obveznic, kakšne serije in številke nosijo te obveznice.

Rožmarinske zadrug na Bolgarskem. Zadrugne destilacije za proizvodnjo rožmarinskega olja so nastale na Bolgarskem šele pred kratkim, pa so vendar hitro dobile velik vpliv na tržišče in so v teku zadnjih let učinkovito pripomogle, da se je povzdignila kultura vrtnic.

L. 1930 je 28 zadrug predelalo 1 milj. 230.000 kg cvetja, t. j. 15% vsega pridelka

(7.318.000 kg). Leta 1931 pa je 31 zadrug predelalo že 2.272.000 kg cvetja, t. j. 32% vsega pridelka. Leta 1932 se je zadrugna produkcija povečala že na 60% celokupnega pridelka in se je ta delež v letu 1933 še povečal.

Zadrugna destilacija si je v letu 1933 že skoro popolnoma osvojila devet poglavitnih okrajev, ki prihajajo pri produkciji v poštev. Saj je 57 zadrug predelalo 12.571.635 kg cvetja in pridelalo 3.471 kg olja, dočim je 12 tovarnarjev predelalo le 152.216 kg cvetja in pridelalo le 39 kg olja. Tudi na posamezne gojilce, katerih je bilo 573, je odpadel le majhen delež. Zadrugne destilacije so predelale nad 96% vsega cvetja in pridelale 96% vsega rožmarinskega olja.

Prodajo v zadrugah izdelanega olja oskrbuje večinoma bolgarska kmetijska banka. Seveda pa se pojavljajo pri prodaji znatne težave, ker delajo rožmarinskemu olju hudo konkurenco sintetični parfumski ekstrakti.

Smrtna kosa v zadrugnih vrstah.

Župnik Ivan Piber je umrl 10. junija t. l. Od 1908 do prevrata je bil deželni poslanec. Bil je na glasu kot praktičen gospodar, ki se je zlasti zanimal za povzdigo živinoreje in konjereje. Več let je bil član nadzorstva Zadrugne zveze.

Drago Hraba, župnik v pokoju in tajnik Ljudske hranilnice in posojilnice v Ormožu, je preminul dne 12. junija. Prvotno je pastiroval med koroškimi Slovenci. Po prevratu pa je moral zapustiti dotedanje torišče svojega delovanja in se je trajno naselil v Ormožu, kjer je pri Ljudski hranilnici in posojilnici oskrboval tajniške posle.

Anton de Glerla je preminul dne 15. junija v Logatcu. Bil je soustanovitelj in dolgo let član načelstva tamošnje mlekarske zadrug.

Redni občni zbor Posojilnice v Sv. Križu pri Kostanjevici, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo dne 24. junija 1934 ob 8. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobrenje račun. zaključka za l. 1933. 5. revizijsko poročilo. 6. volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Spod. Polskavi, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo dne 24. junija 1934 ob 3. uri popoldne v prostorih zavoda (hranilnice). Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Tržišču, r. z. z n. z., se bo vršil v petek dne 29. junija 1934 ob 3. uri popoldne v župnišču v Tržišču.

ču. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjen račun. zaključka za leto 1933. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. sklepanje o prošnji za zaščito. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Trebelnem, r. z. z n. z., se bo vršil dne 24. junija 1934 v hranilničnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1933. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

VIII. redni občni zbor Lesne gospodarske zadrge na Zg. Polskavi, r. z. z o. z., se bo vršil dne 27. junija 1934 ob 10. uri pri g. Štefanu Pečovniku posestniku na Zg. Polskavi h. št. 17. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1933. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. sprememba pravil. 5. slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani nortira naslednje cene: Tomaževa žindra baza 18%, Din 134.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 168.—, kostni superfosfat Din 118.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 200.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 185.—; kostna moka Din 95.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 144; klajno apno Din 275; lanene tropine Din 1.90; modra galica Din 6.—; žveplo Din 3.—. Pri vagonškem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din

1.500; plugi Din 500 do Din 940; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlini Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 5000 kg franko vsaka postaja. Modra galica iz tovarne „Zorka“ po konkurenčnih cenah.

Manufakturo vseh vrst po ugodnih cenah tudi proti plačilu s hranilnimi knjižicami članic „Zadružne zveze“ nudi Oblasčnica za Slovenijo v hiši Gospodarske zveze.

POSLOVNE KNJIGE IN TISKOVINE.

Vse članice opozarjamo, da ima Zveza v zalogi vse knjige in tiskovine, kakor jih zahteva poslovanje kreditnih, blagovnih, produktivnih in drugih vrst zadrug. — Mnoge tiskovine nudijo za poslovanje znatno olajšanje in zasigurajo pravilnost kot npr. zapisnik o občnem zboru, vloga na sodišče, rač. zaključek. — Zveza ima v zalogi tudi vse pisarniške potrebščine, kot npr. svinčnike, peresa, pečatni vosek, papir, pivnike, registratorje, preluknjače itd. — Zveza z naročanjem na debelo zasigura tudi najnižje cene.

V sledečem podajamo cene za najvažnejše tiskovine (I.), knjige (II.) in vzorna pravila (III.):

I.	Komad	Komad	
Rač. zaključki za hranilnice in posojilnice za blagovne zadruga	Din —50	Knjiga tekočih računov 50 listov	Din 40—
Zapisnik o rednem občnem zboru	—50	Knjiga tekočih računov 100 listov cel gradl	72—
Vloga na sodišče (sprememba v načelstvu, ali sprememba pravil)	—50	200 " celo plat.	120—
Izpiski iz knjige hranilnih vlog oz. posojil Obvezne izjave za dolžnike	1—	Amerikanski journal za blagovne zadruga	180—
Tiskovine za izvl. tek. rač.	—40	" nova izdaja	230—
Zadolžnice na poroštvo	—75	Knjiga denarnih listkov 100 strani	15—
Zadolžnice na vknjižbo	—75	200 "	25—
Zadolžnice na amortizacijo	—75	Knjiga pristopnic 50 listov	12—
Prošnje za posojilo	—50	100 "	16—
Pogodba za kredit v tek. rač.	—75	200 "	34—
Obrestne tabele (na kartonu 3 1/2% do 6%	2—	" Straca" 100 listov Din 65—, 50 listov	40—
6 1/4% do 7% (na papirju)	3—	Blagovni skontro 100 listov	75—
7 1/2% do 8 1/2%	3—	Blagovni skontro 50 listov	45—
9% do 10%	3—	Nakupna prodajna knjiga 100 listov	75—
Listek za izplačilo vloge	—10	Nakupna prodajna knjiga 50 listov	45—
Listek za izplačilo posojila	—10	Blago oddajni bloki	22—
Opomin dolžniku Din —10, Opomin porokom	—10	Vložni zapisnik 50 listov Din 30, 100 listov	50—
Opomin za podaljšanje posojila	—15	Vložni zapisnik 200 listov	90—
Zemljeknjižni predlog (list)	—40	Hranilne knjižice (lično vezane v šagrinpapir)	4—
Pole za inventuro	—75	(vezane)	3—
Potrčila	—10	(broširane)	1—
Izpiski (nova tisk.) tek. rač.	—75	(celo platno)	5-50
Rač. zaključki (kartonirani po 20 komadov) za kreditne in nekreditne zadruga (zvezki)	22—	Zadružno-posojilne knjižice	3—
Denarne kuverte	—65	Nakupne knjižice	1-40
Kuverte za dopisovanje z Z. Z.	—10	Knjižice za imetnike tekoč. računa 16 list.	4-75
Dopisnice za dopisovanje z Z. Z.	—05	Knjižice za električni tok	1-50
Mlekarske pole	—75	Imenik zadružnikov 20 listov	20—
Tiskovine (priloge menični kredit)	—75	Imenik zadružnikov 30	25—
Mape za zadolžnice	8—	Imenik zadružnikov 60	40—
Mape za ustanovne listine	12—	100 "	70—
II.		Knjiga porokov	20—
Knjiga hranilnih vlog 50 listov	Din 60—	Knjiga odstopnic (broširano)	6—
" " 100 "	105—	Sejni zapisniki	26—
" " 150 " celo platno	160—	100 listov	30—
" " 200 " pol usnje	270—	Trgovske knjige z 2 kolonami	26—
Knjiga posojil 50 listov	70—	Indeksi	20—
" " 100 "	115—	Mlekarske knjižice	3-75
" " 150 "	155—	Saldo-Konti na trdem papirju 50 listov	30—
" " 200 " pol usnje	270—	" " " 100 "	50—
Razdelnik za kreditne zadruga 50 listov	60—	III.	
" " 100 "	100—	Pravila za hranil. in posojil. (Rajfeis.)	Din 2—
" " 150 " celo pl.	135—	Pravila za hranil. in posojil. (Schulz.)	2—
Razdelnik za nedelarne zadruga 24 listov	40—	Pravila za kmet. nabav. in prod. zadruga	2—
" " 50 "	60—	Pravila za živinorejske zadruga	2—
" " 100 "	100—	Pravila za kmetijska društva (strojne zadr.)	2—
" " 200 "	170—	Pravila za mlekarske zadruga	2—
Blagajniški dnevnik 100 listov	45—	Pravila za zadružne elektrarne	2—
Blagajniški dnevnik 200 listov celo platno	95—	Pravila za zavarovanje goveje živine	2—
		Pravila za strojne zadruga	2—
		Pravila za živ. selekcijske zadruga	2—
		Pravila za pašne in gozdne zadruga	2—